

La tchîvra ou curiâ

Autor(en): [s.n.]

Objekttyp: Article

Zeitschrift: L'ami du patois : trimestriel romand

Band (Jahr): 23 (1995)

Heft 89

PDF erstellt am: 22.05.2024

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-243437>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Ein Dienst der *ETH-Bibliothek*

ETH Zürich, Rämistrasse 101, 8092 Zürich, Schweiz, www.library.ethz.ch

<http://www.e-periodica.ch>

La tchîvra ou curiâ

Ou Liti, to pri dou Bourgo,
Dêchu Ethavanin.
Li avi on dè hou monchtro
K'inradjivè lè dzin.

Galusfrâvè prou dè tchivré
Parto i j'alintoa.
Mimamin di bithè tchire.
Dè né, in plyin midzoa.

A n'on curiâ (notaire) dou viyo comto Djan dè Grevîre, l'avan balyi le chorènom dè Teralè, pèchk'i betâvè totè chè patarafe, ti chè partsemin din na trintanna dè piti terin d'ouna grôcha kemôde. Din cha méjon tsamprithra d'Ethavanin, Teralè vouèrdâvè na tchivra : l'i falyi chon bon lathi po rèmontâ la chindâ d'ouna filyèta dè thin a chi j'an.

Din chi tin, delé dè l'ivuè, par d'amon d'Ethavanin, rôdâvè on erouy'èchpri, on pou monchtro ke l'avi prê le couâ pèlè, la tithe carâye, lè jiè rodzo, le moua fêrâ dè dou cro pouintu è rèbrekâ d'on grô là.

La tchîvra ou curiâ irè na dzouna, galéja bedièta, lindzèta kemin na mothèlèta, ou pèlâdzo dè tsamo. L'avi di j'yè dà, na barbèta parère a ha d'on chudâ dou comto, di couârnè cholidè è bin plyantâyè, di tsambè sénè, fête po grapilyi chu lè rotsè.

Avui chin, la bèka irè onco na tota châdzè, chè léchivè ariè chin budji, chin betâ le pi din le brotsè. Teralè irè contin è fiê dè cha béthèta ; l'i avi balyi a nom : Tsamèta.

Po la bouna chêjon, l'avê incotchi, tot-èchprè por li, on pechin bi câro dè prâ, hliou avui dè la matière. L'è inke ke la léchivè outre le dzoa, dêri cha méjenèta d'Ethavanin. La tchîvra l'avi bin l'è dè li chè pliére è medjivè che n'érba a plyin moa, chin la rèyi. La

pitita filyèta, Jebé, vignê chovin agnètâ la Tsamèta è li balyi a lètchi la chô è la courtse. Le curiâ alâvè a chebin, du tin j'in tin, la trovâ è chè moujâvè intrè-li : T'inke ouna tchîvra ke l'è bin, ke chè plyé vêr no ! ».

Portan, on dzoa, tot-in chè frotin lè hlian i j'èthalè, i pô dè la chê, la bedièta gugâvè dè la pâ di frithè :

— Kemin to dî îthre alêgro pê lé-hô ! Tyin pliéji dè core, dè choutâ, libra, pêrmi hou rotsètè ! L'è bon po lè vatsè, lè modzon, lè muton dè dzoure dinche din on hliou. Po na tchîvra, i fô lè calioutsè, lè bounè mouâchè è le boun'ê, to pri dè la yê !...

Du chi momin, l'érba dou hliou terivè rin mé ; la tsèvrèta rujâvè, chon lathi câlâvè, i bèjalâvè tan, ke chin faji pidyi.

— Chèna, n'i-vo pâ oyu ? ke fâ la filyèta ou curiâ k'arouvâvè djuchtamin. La Tsamèta dèbredè pâ dè fère bê, bê, bê ! du le gran matin ?

— Tiè pou-the avê, ha croyèta, tiè pou-the avê ? Alin vêre.

Te lè ché ti dou a crèpeton dèvan la tchîvra :

— Tiè li a-the, pitita galéja, tiè a-the ?

Adon, la bèka dè rèbrekâ din le bon patê dè cha cotse :

— Li a ke m'innouyo cholèta pê chiâtre, i vu alâ pèr lé d'amon.

— O ! è mè, adon, ke fâ la pitita Jebé.

— Kemin ! te vou no tyithâ ? rèprin Teralè.

— Vouê, moncheu le curiâ.

— N'à-the pâ prou êrba din chi hliou ?

— Ma, bin chur, moncheu le curiâ.

— Le hliou l'è pout'îthre pâ prou gran ; i pu l'èthindre dè la pâ dè l'adze d'amon. Dinche, te pori agothâ lè foliè di bochon dè càdra, dè chôdze, dè grâta-cu...

— L'è pâ la pêna, moncheu le curiâ.

— Adon, tiè tè fô-the, tiè vou-tho ?

— I vu m'indalâ dè la pâ dou Bourgo, moncheu le curiâ.

— E le monchtro ? ke di la filyèta tot-èpouiria.

— Bin vouê, malirâja ! Te châ pâ ke li a chi mètyin monchtro ke coua din lè j'intsôtenâdzo ! Tiè fari-ho kan ch'aménèrè ?

— Li baliéri di fiê cou dè couârnè, moncheu le curiâ.

— Elâ ! Le pou diâblio chè fo pâ mô dè tè couârnè ! I l'a medji di tchîvrè ôtrâmin grôchè, yôtè è mètyintè tiè tè... Chè dèfindan tota la né, è pu, a la pouinte dou dzoa, iran galufrâyè pè chti boriô... Tiè moujè-ho dè chin ?

— Rin, rin, moncheu le curiâ, lèchidè-mè alâ din la montagne.

— Jorche-Mariâ ! T'inke n'in oncor'ena ke le pou monchtro va dévorâ ! Chin n'arouvrerâ pâ. M'in vé dza t'imparâ contre chi mâlâ. I vu, to tsô, tè cotâ din l'èthrâblio, por a dè bon.

Le curiâ impugnè cha tchîvra, la pouârtè din ouna bouëta bouârna, cotè bin adrê dou chèpon, on dèchu, on dèjo.

A pêna dedin, la Tsamète vê ouna dyintsèta ouvîrta, chè drè-thè, è choûtè fro ; te la ché lèvi a gran chô.

Ie curiâ è cha filyèta vignan to djuchto dè lou j'achétâ a l'othò !

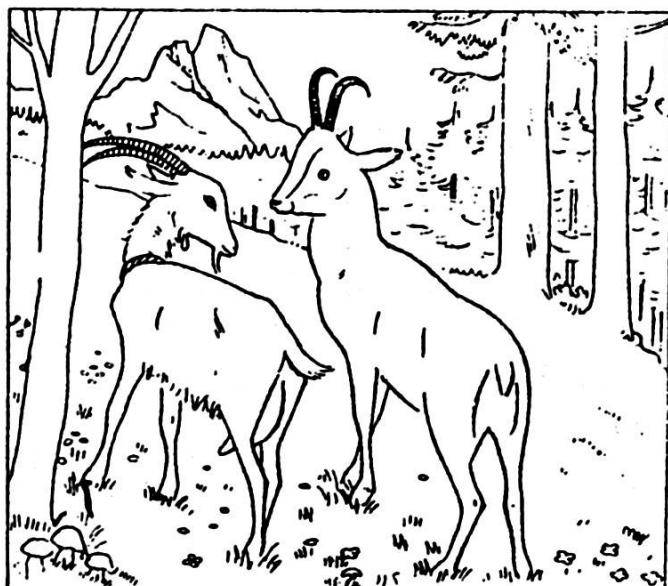
La tchîvra li è lé-hô, din la montagne. You ! Le mondo li fâ fitha. Lè chapalè l'an djémè rin yu d'ache galé. Lou grôchè fiâlè chè hlyenon to bâ po l'agnètâ avui lou viyo dé. Lè hliâ chênon totè lou colâ è ti lou chounabon chu chon tsemin. Lè j'ojalè chublion din lè dzorêtè ; lè penèvâ, lè pevôlè è lè j'â la chouëvon in bordenin, dzoyâ !

Moujâdè-vê, la Tsamète li è bènirâja ! Rin po li gravâ dè chout.. è dzérutâ a cha dyija. E pu, hou j'erbè, chon-the bounè ! Lè grantè fènachè, lè boton-d'ouâ, lè fènè hliotsètè bleuvè, lè bliantsètè è tot'on tsiron dè hliâ chêrvâdzè ou go dè rèbalye-min-mé !

La bedièta, a mityi rëvonda, chè vuîtè din l'érba è roubatè din la dzà, chu lè j'aliè dè dé è lè pevo... Te la ché rè hô ke grapiliè chu di rotsachon ; dri apri, dzubyin avô on tiêrdzo, te la ché ou son d'on grâbo, dècouthè ouna bochenâ ; i rëmontè, rëdèchin ; on la travè pêrto, on derê ke li a tot-on tropi dè cabrè pêr'inke.

I travêchè di rialè ; l'ivouè ke choutè pêr dèchu lè pêrè chè fâ on pliéji dè la tsanhliâ tan ke pâ. Adon, i ch'in va, tota brèta, chè chèt-chi chu di lâpiè ou chèlâ.

Ora, to hô chu na rotse, a la ruva d'on dèrupito, i guignè dri bâ, apèchê la méjenèta ou curiâ, avu chon hliou ! Chè betè a rèca-halâ dè to chon cà :

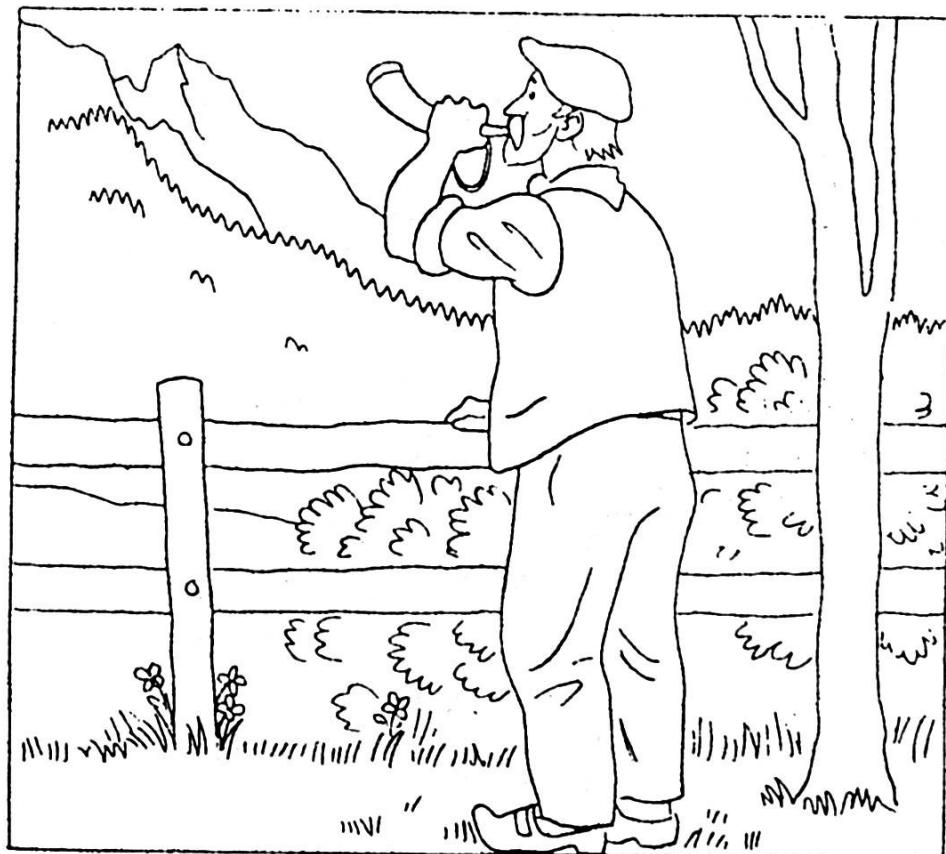
— Kemin to chin l'è piti, piti ! N'in rèvigno pâ ; i l'è pu tigni lé dedin, mè ?

In chè rèdrèthin, i vê, dèvan li, on gran è bi payijâdzo :

— Diu, ke le mondo l'è grô ! E mè, ke mè tràvo dri ou déchu to chin !

On cou la vèprâ, in corchin chév'è léva, i chè trovâye ou mitin de na tropa dè tsamo ke patherâvan pa le Liti. Galéja co to, novala por là, li an léchi lè mèliou plièthè, lè j'erbè lè plye fènè. Nothrè moncheu, lè boke, chè chon mothrâ fêrmo grahià. On contè mimamin — chin dî pâ chè chavê ! — k'on dzounno tsamo, ou pèlâdzo a pou pri nê, li a j'ou la tsanthe dè pliére a la bediète. Lè dou dzounè chè chon pêrdú omintè oun'âra din lè vèrochi ! Che vo voli chavê chin ke chè chon contâ, alâdè le démandâ ou riô ke barjakè tot'êvi a touâ è a travê le pèru...

To d'on cou, le chi di frithè chè rafrètsè. Lè montagnè chè fan violètè, bleuvè, pu grijè. L'è le choa d'la né.

Joyeuses Pâques à tous nos amis !